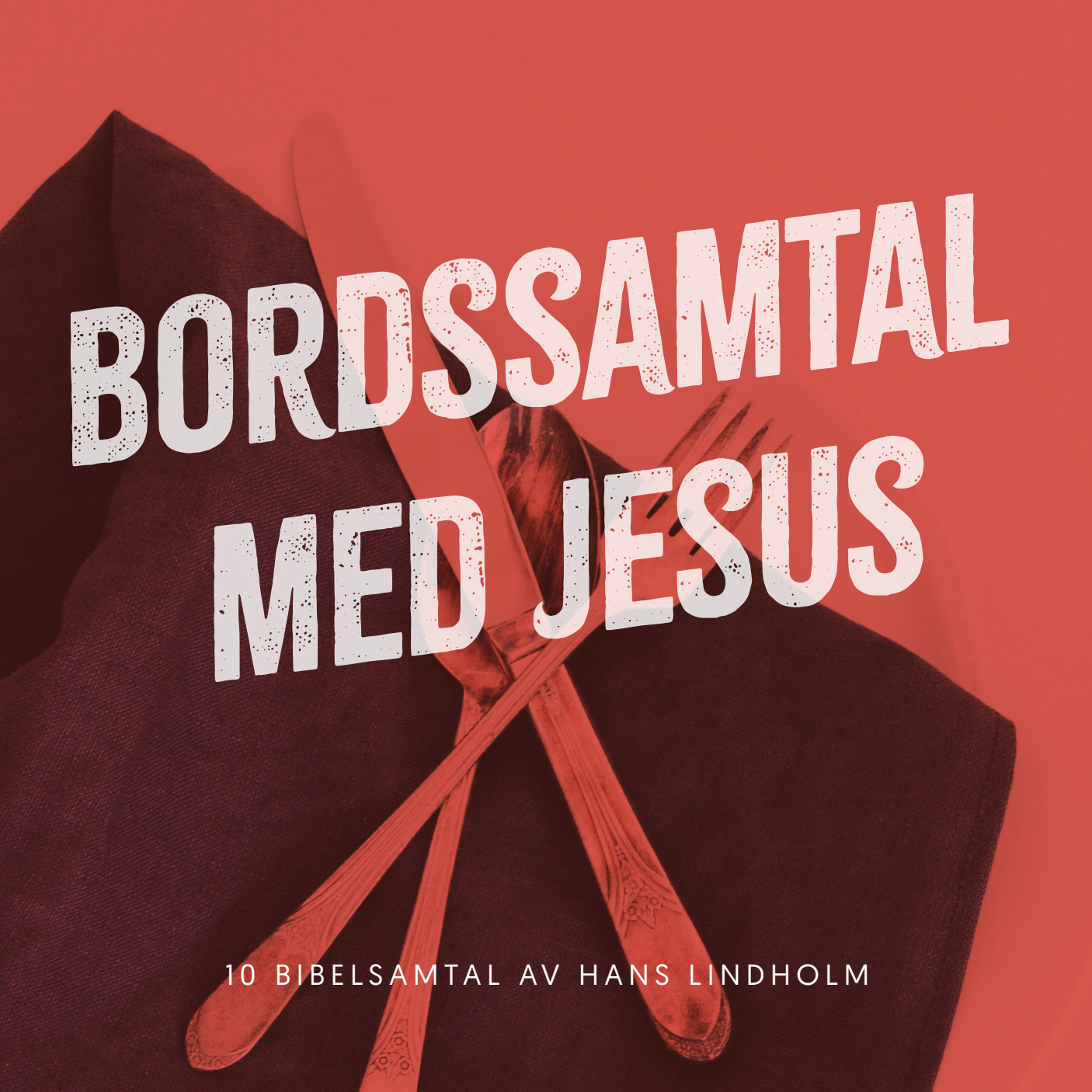

BORDSSAMTAL MED JESUS

10 BIBELSAMTAL AV HANS LINDHOLM

Utgiven med bidrag från
Samfundet Pro Fide et Christianismo
(Kyrkoherde Nils Henriksson Stiftelse)

Bibeltexten är hämtad ur Bibel 2000
och publiceras med tillstånd av Svenska Bibelsällskapet.

Copyright © Bibeln idag 2023
Grafisk form: Esa Tanttu
Omslagsbild: Debby Hudson, Unsplash
Bild på baksidan: "Måltidsgästen". Oljemålning på canvas av
Emmanuel Garibay 2005. I privat ägo. Foto: Mats Hermansson.

Bibeln idag
Bangårdsgatan 4 A, 753 20 Uppsala
www.bibelnidag.org

Tryck: Lasertryck 2023
ISBN: 978-91-986933-9-3

INNEHÅLL

VÄLKOMMEN TILL BORDS!	4
1. JESUS HOS TULLINDRIVAREN LEVI	8
2. JESUS HOS FARISÉN SIMON	12
3. JESUS MED APOSTLARNÄ OCH TUSENTALS ANDRA	16
4. JESUS HOS SYSTRARNÄ MARTA OCH MARIA	20
5. JESUS HOS EN ANONYM FARISÉ	24
6. JESUS HOS EN LEDANDE FARISÉ	28
7. JESUS HOS TULLINDRIVAREN SACKAIOS	32
8. JESUS TILLSAMMANS MED APOSTLARNÄ	36
9. JESUS OCH DE TVÅ EMMAUSVANDRARNÄ	40
10. JESUS OCH ALLA LÄRJUNGNÄ	44

VÄLKOMMEN TILL BORDS!

För 500 år sedan brukade en brokig skara av studenter, inneboende, barn och vänner samlas runt Martin Luthers bord hemma i Wittenberg. De diskuterade allt – högt och lågt, gudomligt och mänskligt – så som det kan bli när man samlas i goda vänners lag. Några ivriga studenter antecknade samtalen, och vi har dem bevarade som ”Luthers bordssamtal”. Vi kan säkert lära oss mycket av de samtalen. De är inte något slags officiella eller dogmatiska diskussioner utan spontana samtal mellan människor med skiftande kunskaper och frågor.

Men Luther var inte först med att ha meningsfulla samtal runt middagsbordet. För ca 2 000 år sedan blev Jesus ofta inbjuden till måltid. Att äta tillsammans var i den kulturen det starkaste uttrycket för samhörighet och gemenskap. Där fördes också mer eller mindre djupa samtal.

Långt innan den berömda sista måltiden hade Jesus fått rykte om sig att gärna gå på fest. Enligt egen utsago blev han kallad ”frossare och drinkare”¹. Det sas också att han åt med fel sorts folk: ”Den mannen umgås med syndare och äter med dem.”² Ja, som vi kommer att se är det inte hela sanningen; han åt med alla slags människor. Vid måltiderna fördes spännande och ibland jobbiga diskussioner, där Jesus framstår som radikal och utmanande.

Kanske kan vi i snabbmatens och matlagningsprogrammets tid göra vissa måltider till tid för samtal – inte för att likna Luther, utan för att likna Jesus?

¹ Matteusevangeliet 11:19.

² Lukasevangeliet 15:2.

RECEPT

INGREDIENSER:

En grupp människor

En måltid

Ett bibelsamtal

Ett exemplar av den här studieplanen till var och en i gruppen

En bibel som gruppen kan slå upp andra texter i
En bön – eller flera

TILLAGNING:

1. Samla en grupp. Den som vill ska få vara med. Ni kan vara en grupp som känner varandra eller nya bekantskaper. Ni kan vara vana att samlas till bibelstudium eller aldrig ha varit med om sådant. Platsen bestämmer ni själva – i en kyrkas lokaler, hemma hos någon i gruppen eller kanske på en restaurang eller ett café.

Den 4 juli 2017 leddes Sommar i P1 av måltidsforskaren Richard Tellström. I programmet gjorde han en förutsägelse: "När du en gång ser tillbaka på alla måltider du ätit under ditt liv, kommer det viktigaste inte att vara vad du har ätit utan vem du har ätit med." Här ligger en stor utmaning i vårt samhälle, där många tvingas äta ensamma.

De berättelser vi ska ta del av är annorlunda än matprogram i tv. Här är inte menyn det viktiga.

Däremot är det en avgörande fråga vilka som får vara med vid bordet.

Min mamma berättade att jag som liten brukade be henne sätta fram en extra tallrik till min låtsasvän, som ingen hade sett. Låt oss tänka lite barnsligt: Kan det finnas någon som bör inbjudas till den extra platsen?

2. Ordna en måltid. Detta är en inbjudan till att äta tillsammans. Måltiden kan vara hur enkel som helst eller hur festlig som helst – bara det inte blir för jobbigt att ordna den. Kanske vill ni ordna knytkalas, kanske turas ni om att bjuda, kanske köper ni förtäringen. Någon gång under måltiden för ni ett samtal utifrån dagens bibeltext och frågorna till den. Många bibelgrupper har fika som en del av sitt program; här kan fiket bilda ram för samtalet.

Måltidsgemenskap har ett stort värde. Maten smakar bättre tillsammans med andra och gemenskapen i sig är livgivande. Som motkultur mot den starka individualism och ensamhet som präglar vårt land vill kristna kyrkor erbjuda gemenskap kring bordet. Nattvarden³ är central, den förenar troende i alla tider. Kyrkfika i samband

³ Nattvard, gammalt ord för kvällsmat. Enkel måltid av bröd och vin som Jesus instiftat. För många kristna den centrala handlingen i kyrkans gudstjänst. Andra benämningar: "mässa", "brödsbrytelse", "kommunion", "eukaristi".

med gudstjänster är också ett viktigt tillfälle till gemenskap. Och när vi söker nya sätt att vara kyrka, som Alphakurs eller Messy Church, ingår alltid en måltid i programmet. Dessutom delar många kristna i världen sin mat med svältande medmänniskor.

3. För ett bibelsamtal. Frestaren försökte få Jesus, som hade fastat i 40 dygn, att förvandla stenar till bröd, men Jesus svarade: ”Det står skrivet: Människan skall inte leva bara av bröd, utan av varje ord som utgår ut Guds mun.”⁴ Därför sa man i min hembygd i Västerbotten att ”maten är halva födan”.

Känn doften av Guds generösa inbjudan till fest, där det profetiska ordet liknas vid en näringsrik och läcker meny:

”Kom, alla ni som törstar, kom hit och få vatten,
kom, även om ni inte har pengar!
Förse er med säd, så att ni får äta!
Kom och få säd utan pengar,
vin och mjölk utan att betala!
Varför lägger ni pengar på det som inte är bröd,
er lön på sådant som inte mättar?
Lyssna till mig,
så får ni äta gott och njuta av feta rätter.
Kom till mig och hör noga på, lyssna, så får ni liv.”⁵

⁴ Matteusevangeliet 4:4.

⁵ Jesaja 55:1–3a.

Man kan ta till sig bibelordet på många sätt. Den här studieguiden fokuserar på iakttagelser, reflektion och samtal. Därför innehåller den inte någon sammanhängande utläggning av texten, däremot korta informationer och många frågor. Frågorna är grupperade under rubrikerna SPANING – SPADE – SPEGEL för att de ska hjälpa oss att hitta olika skikt i texten. Några frågor kan få snabba svar, andra kan leda till en stunds samtal eller långvarig eftertanke. Kanske hinner ni inte behandla alla punkter, hoppa då över de övriga – eller ta upp dem nästa gång, om ni vill.

Ni kan göra så här: Turas om att läsa dagens text, en vers eller en mening var, så att allas röster får bli hörda. Gör på samma sätt med studieguiden: Turas om att läsa upp en punkt i taget, och samtala sedan om den. Slå upp andra bibelord i Bibeln om ni vill, när det blir lämpligt under samtalets gång. Kom ihåg att man inte behöver vara teolog, pastor, präst eller jättebibelsprängd för att kunna leda samtalet. Alla har något att bidra med.

Efter varje måltid kan du göra en egen anteckning, som är tänkt som en eftertanke, en liten utvärdering eller ett förslag till personlig tillämpning. Om du vill kan du behålla den för dig själv.

Det berättas många gånger att Jesus gick på kalas. En komplett studieguide skulle bli alltför omfattande. Därför är den här guiden begränsad till måltider som omtalas i Lukasevangeliet.

Några av samtalen sker inte kring ett bord men har koppling till en måltid. Vi hoppar också över många intressanta beröringspunkter med måltidsberättelser i de övriga evangelierna.

4. Låt Jesus vara med. Att få äta tillsammans är alltså något stort. Det är också stort att få dela ord från Bibeln. Och sämre blir det inte av att Jesus gärna vill vara med, liksom han gärna deltog i måltider när han gick här på jorden. Senare sa han till en församling som trodde sig ha allt och inte behöva något: ”Se, jag står vid dörren och bultar. Om någon hör min röst och öppnar dörren skall jag gå in till honom och äta med honom och han med mig.”⁶

Ni kan bjuda in honom i er gemenskap genom att sjunga (eller läsa) en bordsbön, till exempel:

Glädjens Herre, var en gäst
vid vårt bord i dag.
Gör vår måltid till en fest
efter ditt behag.

För de gåvor som du ger
tackar vi dig nu.
Gud, som hör förrän vi ber,
prisad vare du!

Den svenska psalmboken 295.
Text & musik: H. D. Stern.*

Jag önskar er en serie bordssamtal som ger näring för både kropp och själ. Smaklig måltid!

Hans Lindholm

*Notbild och insjungning av psalmen hittar du här:

⁶ Brevet till församlingen i Laodikeia, Uppenbarelseboken 3:20.

1.

JESUS HOS TULLINDRIVAREN LEVI

LUKASEVANGELIET 5:27–32

²⁷Sedan gick Jesus därifrån och fick då se en tullindrivare vid namn Levi sitta utanför tullhuset. Han sade till honom: »Följ mig!« ²⁸Levi lämnade allt och steg upp och följde honom.

²⁹Levi gav en fest för Jesus i sitt hus, och där var en mängd tullindrivare och andra, som låg till bords med dem. ³⁰Men fariseerna och särskilt de skriftlärda bland dem blev förargade och sade till hans lärjungar: »Hur kan ni äta och dricka tillsammans med tullindrivare och syndare?« ³¹Jesus svarade: »Det är inte de friska som behöver läkare, utan de sjuka. ³²Jag har inte kommit för att kalla rättfärdiga till omvändelse, utan syndare.«

SPANING

1. Vad är det för skillnad mellan att äta ensam och att äta tillsammans? När föredrar ni det ena eller det andra?
2. Vad sysslar Levi med när Jesus kallar på honom? Vad tror ni att han känner? Med vilka tre handlingar reagerar han på Jesu kallelse, vers 28?
3. Tydligt vill Levi fira mötet med Jesus genom att bjuda till fest. Hur många är där? Vilka ligger till bords med Jesus enligt vers 29? Varför finns just de med? Hur tror ni att stämningen är kring bordet?
4. Vilka öppnar samtalet i vers 30? Var tror ni de befinner sig när de reagerar: Ligger de med vid bordet? Eller är de avundsjuka för att de inte blivit inbjudna? Eller har de fått inbjudan men tackat nej?
5. Vilka tror ni blir glada av vad Jesus säger i vers 32? Vilka känner sig besvärade?

SPADE

6. Vi befinner oss nog i Kafarnaum, som Jesus har gjort till bas för sin verksamhet. Vid det här laget har många upptäckt profeten från Nasaret. I vers 26 (före vår text) kan vi läsa om folkets reaktion när Jesus botar en lam man, som reser sig och går: "Alla slogs av häpnad och prisade Gud, och de fylldes av fruktan och sade: 'Det är otroligt, det vi har sett i dag.'" Hur tror ni att det låter på torget när ryktet sprids och händelsen kommenteras?
7. Tullindrivarna var illa sedda därför att de samarbetade med den romerska ockupationsmakten. Hur kan det komma sig att Jesus vill ha en sådan i sitt team? Vad tänker Jesus när han "får se" Levi, vers 27?
8. Matteus och Markus berättar också om festen hos Levi, fast hos Matteus heter han Matteus.¹ Det var vanligt att personer i Nya testamentet hade två namn, ett judiskt och ett grekisk-romerskt, som de växlade mellan beroende på sammanhang.² Bland Jesu tolv apostlar nämns "tullindrivaren

¹ Matteusevangeliet 9:9–13.

² Några exempel är Simon – Petrus, Jesus – Justus, Johannes – Markus, Josef – Barnabas, Tabita – Dorkas och Saul – Paulus.

Matteus”.³ Enligt fornkyrklig tradition är han evangeliets författare. Vilka signaler sänder det ut i kyrkan och samhället att en tullindrivare kan bli apostel och författa ett evangelium om Jesus?

9. Varför riktas frågan i vers 30 till lärjungarna? Och varför är det Jesus som svarar? Vad ligger i frågan – och i svaret? Tror ni att stämningen förändras efter dialogen? Hur, i så fall?

10. Jesus är i början av sin verksamhet och håller på att samla en skara lärjungar. Hur tror ni att måltiden i Levis hus påverkar deras fortsatta vandring med honom?

SPEGEL

11. Den korta liknelse⁴ som Jesus berättar i vers 31 kan uppfattas som en programförklaring för hela hans liv och verksamhet. Vad betyder den i ert sammanhang? Kanske några vill lära sig versen utantill?

12. Vilka brukar ni bjuda till era kalas? Hur väljer ni era gäster? Vilka väljer ni bort? Vilka principer kan ni tänka er som skulle få er att även inbjuda andra?

13. Är du med i någon församling? Vilka i texten skulle känna sig hemma där: Tullindrivare och syndare? Fariséer och skriftlärda? De första lärjungarna? Jesus?

14. Vilka kallar Jesus i dag till att följa honom? Har du blivit kallad? Hur, i så fall?

³ Matteusevangeliet 10:3.

⁴ Liknelse = jämförelse, berättelse som är en ”bild” för något.

EGEN ANTECKNING

Hur smakade den här måltiden? Var det något som gav mersmak? Vad, i så fall?

VÄLKOMMEN TILL BORDS!

I den här studieplanen får vi delta i tio måltider som det berättas om i Lukasevangeliet, en bok i Bibeln. Många olika människor är med, både fromma och ofromma – var nu den gränsen kan dras.

Berättelsernas huvudperson är en för många okänd undergörare och predikant, Jesus från Nasaret, som både fascinerar och provocerar. Vi får lyssna till samtalen omkring borden och själva ta del i dem.

Om vi är några personer som äter eller fikar tillsammans kan vi lättare få ett fritt samtal med varandra. Jesus vill också vara med vid vår måltid och möta oss där vi är. Genom korta informationer och mängder av frågor förs våra egna tankar och känslor in i dialogen mellan honom och de övriga bordsgästerna. Så får vi bättre lära känna såväl Jesus som oss själva.

Du är bjuden till en serie bordssamtal som ger näring åt både kropp och själ. Smaklig måltid!

